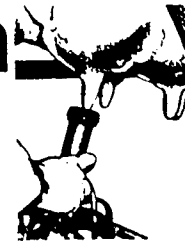

חליבה וממשק-חליבה

ממשק חליבה – בריאות עטין

אחיעם שני, המ"ב

והקלות בה אנו קוראים מאמר כלשהו ולמחרת בבוקר מנסים ליישמו או להעתיקו.

מילת המפתח היא **פעולה מונעת**, שחשיבותה גדולה ביותר. כמובן, כשמדברים על דלקות-עטין ודרכי המלחמה בהן, יש להתחשב באופי הרבי-גורמי של הבעיות ופתרונותיהן. עוד מקשה על הבנת הנושא הסבוך הזה העובדה, שיש בו הבטים קצת מופשטים, שלא תמיד ניתן לפרטם באופן מעשי וזמין לרפתן. מצב הצוותים ברפת השיתופית, ולחילופין השמרנות

"ניידת ממש"ח" במכון החליבה נושאת כל הדרוש לניקוי, חיטוי וטבילת העטין.

במהלך השנתיים 1989–1990 נפגשתי עם רפתנים ממאה רפתות קיבוציות (שיתופיות), ועוד במספר דומה של בעלי רפתות פרטיים במושבים.

הדרך לבחון את ממשק החליבה ולקבוע מדיניות בנויה מניתוח מפורט של הגורמים המרכזיים: הטכני, הבקטריוולוגי והממשקי (שגרת חליבה). הגישה שנקטה באותם משקים היתה או השתדלה להיות, ניתוח ודיווח משותף בעת ובעונה אחת. הטכנאי פועל רק בגזרה שלו, אבל שומע ומודע לגזרה השכנה, כמו בקטריוולוגיה או ממשק-חליבה/שגרת-חליבה. עיקרון נוסף, שלא תמיד פעל, היה השתתפות הרופא המטפל. היום אני יודע טוב יותר, שהרופא חייב להיות דמות המפתח – הוא היוזם המתאם, המזמן והמלווה. מאחר שהקטע הקשה הוא היישום של ההמלצות, או יישום התוכנית הכוללת, ישנה חשיבות מכרעת לצורת מעורבותו של הרופא משום השפעתו הרבה.

מסתבר, שלא מעט משקים לאחר שקיבלו את התוכנית ואת המדיניות החדשה שכל כך רצו בה, נבהלו ולא היו מסוגלים ליישמה. כדי לפתח מוטיבציה ברמת הצוות של הרפת או חלק ממנו, ראיתי חשיבות גדולה להציג נושאים הקשורים לממשק-חליבה בתדירות סבירה ובמסגרות שונות. במסגרת המושב עד 15–50 מגדלים, במסגרת התארגנויות הרפת הקיבוציות האזוריות וכן במסגרת הרפת הבודדת. מטרת הפגישות הללו היא לגרות, להדליק ולעורר – ובתוך כך ללמוד. אין ספק, שיש להתאים כל תוכנית, פתרון והמלצות לכל משק בתנאיו הוא. הסכנה הגדולה היא בהשוואות שאנו עושים בכל התחומים בצורה ממוסדת ובצורה ספונטנית,

המכנה המשותף לכל התוכניות ומדיניות ממש"ח מתמצה בשלושה מגזרים:

- המערך הטכני – מכון החליבה
- נקיון והיגיינה
- מיומנות

ברב המקומות, בשלושתם אנחנו "מחויץ למפה", "לא על הסרגל". אולי השתעבדנו לקצבי חליבה, לגורמות עבודה ולתיאוריות מקצועיות, שעתה קשה לנו מאד לצאת ולהשתחרר מהן.

יש התקדמות גדולה מאד ואולי מכרעת במודעות של מובילי הענף לחשיבות העצומה לרפתן ולענף בנושא ממש"ח/איכות החלב, אבל זו לא קורמת עור וגידים ולא מתורגמת לבעלי מקצוע, לתוכנית מרכזית ואינה מקבלת את התנופה המתאימה. היא נשארת תיאורטית מדי ונדחית ונדחית.

מבחן התאים הסומטיים (סט"ס) עומד להיות מסוכם בימים אלה. התחושה היא, שבעתיד זה

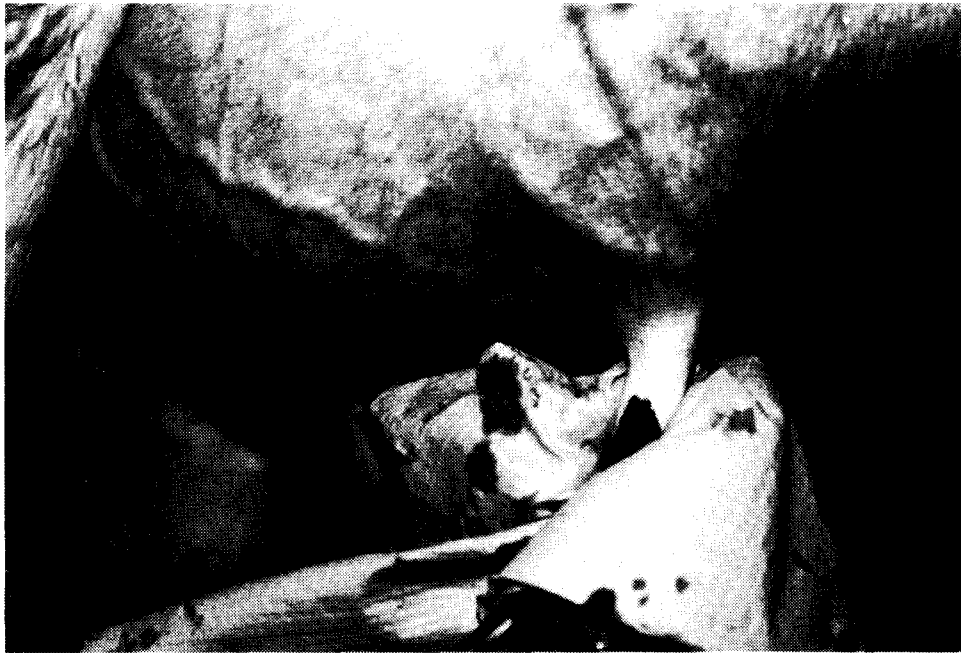

בדיקת כל רבע ורבע חיונית, רצוי בספל ביקורת (ראה תמונת השער), אך מוטב כך לתוך התעלה מאשר בכלל לא. שימור לב לעטין הנקי.

לקיחת דוגמת חלב במבחנה לצורך בדיקה במעבדה.

והאמונות התפלות בחלק מהרפתנים השפיעו באופן שלילי על התוצאות. העובדה, שמעבדות החלב ובריאות העטין ואירגונים אחרים נעמדו על פרשת דרכים, גם היא לא משפרת את ההשגים. יש הרגשה ואולי זו לא רק הרגשה, שיותר מדי גורמים עוסקים, קשורים ומחליטים במערכת. כדי לקבל תוצאה מהירה יחסית בשטח, נחוצה לנו כתובת אחת, גורם אחד שיוביל את נושא איכות החלב-בריאות העטין ושהוא לא יתחלק על הרבה אבות. במשקים מסויימים, אי-הצלחה גורמת למכה שלא ניתן לתקנה בקלות.

ניגוב העטין במגבת נייר חד-פעמית כבר מקובלת בהרבה רפתות.

תחלובות ממוצע בסדר גודל של 2.2 – 2.5 בלבד. הפרות יוצאות צעירות מאד מהעדר ואין זה סימן לרפתנות טובה או לתנאי ממשק וממש"ח טובים. צריך לדעת, שביצוע מדיניות ממש"ח אינה פותרת את הרפתן מלהתמודד באופן מתמיד עם מניעת דלקות עטין. לא ניתן לסגור את הרפת ובודאי לא העטין באופן הרמטי, בעיקר כשמדובר בחידקים. הספקתי לגלות, שבכל רפת ברמה שהיא מצויה מבחינת נגיעות ורגישות העטינים, קיימת אפשרות להתקדם לרמה יותר גבוהה והמאמץ להתקדם מונע נסיגה.

כדי להשיג את היעד, ייצור חלב באיכות גבוהה וניצול הפוטנציאל הגנטי של הפרות, יש לבנות מסגרת המורכבת מאנשים בעלי מיומנות טכנית ורופאים, מעבדות וייעוץ ממש"ח שיפעלו בתיאום מלא ושישיתייכו לאותה מסגרת. המערכת צריכה להתפצל גיאוגרפית, לא מקצועית. ניתן לעבוד עם מספר מעבדות על צוותיהן, כאילו עובדת מעבדה אחת, באותו

יהיה כלי מרכזי לסייע למערכת לעזור לרפתנים להעריך מצב ולפעול בהתאם. אחד היתרונות הברורים כבר היום הוא התדירות הגבוהה בה הוא נעשה, למעשה, אנחנו מקבלים את מבחן ה-CMT כל חודש בעוד בעבר קיבלנוהו רק פעם בשנה. להערכתי, מבחן התאים הסומטיים, יחד עם שאר הכלים העומדים לרשותנו בנושא בריאות העטין ואיכות החלב, יעזור לאלה שמודעים לנושא והשקפת החיים שלהם אינה פטליסטית, אלה שרואים את הקשר בין סיבה לתוצאה, לאלה שמנסים ללמוד את התחום, להעמיק בו ומוכנים לנסות ולשנות. לאחרים זה עוד מכשיר שמייקר את ההוצאות ומפחית הכנסה.

קיימת דרך לשפר את ביצועי הפרות ולשווק חלב באיכות גבוהה יותר. הדרך היא ארוכה, אבל פשוטה ביותר. יש בה אתגר מקצועי גדול ויש בה השפעה מכרעת על הרווחיות של העדר. הופתעתי לגלות במשקים רבים תגובת חיים ממוצעת (תח"מ) נמוכה מאד וכן מספר

תקופתיות בגישה מונעת ולנצלן להגברת המוטיבציה וכן נקודות מבחן למדיניות כלשהיא, בכל נקודות זמן ובכל תדירות.

ליד המסגרת הזאת, או בנוסף לה, חשוב מאוד שתהיה בארץ מסגרת מחקרית ניסויית שתזין את המסגרת השוטפת. לאורך זמן לא ניתן להסתמך אך ורק על מחקרי חו"ל, חשוב לבחון את הדברים בעצמנו.

בארץ התגלו הרבה תופעות של מערכות חליבה שלא הותקנו כראוי וכמובן, הרבה מאד רפתנים לא בודקים את מכון החליבה שלהם בתדירות הרצויה והמקובלת. אי-לכך, ועדת ממש"ח עוסקת בנושאים אלה ושואפת להגיע לאופן אחיד ויסודי של בדיקת התקינות של מכון החליבה ושימת דגש חזק מאד על ההדרכה בתיאום התחזוקה. כמו כן, ישנה המגמה לעסוק בשיבות הבאות בגיבוש מדיניות ברורה יותר, כלפי פנים וכלפי חוץ, של סטנדרטים, עקרונות ודרישות של מכון החליבה המודרני. זאת נוכל להשיג גם על ידי עזרה של מרכז החלב במכון וולקני, במכון להנדסה חקלאית והרפת שעתידה להיות מרכז מחקר, תצפיות וניסויים המסוגלת לבצע עבורנו בדיקות שונות בתחום ממש"ח.

לאט-לאט מצטברים משקים ורפתות, שביצעו תהליך גיבוש מדיניות ובריאות עטין, שניתן להציגם באופן מלא מעל דפי הבטאון שלנו או במפגשי רפתנים תוך הסברת התהליך, ההתקדמות והתועלת, במגמה לעורר משקים אחרים להיכנס למהלך הנ"ל. הסכנה בפירסום הדוגמאות היא בהעתקה לא מבוקרת והוצאת דברים מהקשרם, וכתוצאה מכך, טעויות פיספוסים וכשלונות.

על הדוגמאות והצגתן, בפעם הבאה.

"חלון" בתחתית הגביע החולב מאפשר מעקב אחר זרימת החלב מכל רבע.

סגנון ובאותן דרכי פעולה. צריכה להיות תורה אחת. ברמת המשק הבודד יש לבצע בדיקות